

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אביחי אברהם בוארון

4793/25/פ

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – הגבלת שכר טרחה עבור טיפול בתביעה לנפגעי איבה), התשפ"ד – 2024

הוספת סעיף 315א.1. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995¹, אחרי סעיף 315 יבוא :
"תחולה על תביעה 315א. הוראות סימן זה החלות לעניין תביעה לגמלה לפי לתגמול לפי חוק נפגעי פעולות איבה לתגמול לנכה לפי חוק נפגעי פעולות איבה, למעט בעניין החלטה לפי סעיף 12 לחוק האמור."
נפגעי פעולות איבה

ד ב ר י ה ס ב ר

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) אירעה במדינת ישראל מתקפת טרור רצחנית, הגדולה ביותר בתולדות המדינה. באירוע זה נרצחו ונפצעו אלפי אנשים ומאות נחטפו לשטח עזה. משפחות רבות איבדו את ביתן וכל רכושן ורבים פונו ממקום מגוריהם בשל המלחמה שפרצה בעקבות מתקפת הטרור. כיום, נפגעי מתקפת הטרור נמצאים במצב בלתי אפשרי בו הם נאלצים להתמודד עם שיקום הפגיעות הגופניות, הטרומה והשכול לצד התמודדות עם הבירוקרטיה הנלווית למיצוי זכויותיהם וקבלת פיצוי על נזקיהם, פיצוי שנועד לאפשר להם להתקיים בכבוד ולשקם את חייהם. חלק מהנפגעים נאלץ במקביל להשתתף בפעילות דיפלומטית לשחרור יקיריהם שנחטפו וחלק מתמודד בנוסף עם הצורך להתחיל חיים חדשים במקום מגורים זר, לזמן לא ידוע, וללא ודאות לגבי תעסוקה. מדובר בהתמודדויות מורכבות וקשות, הדורשות הן משאבים נפשיים ומסגולות לפעול והן משאבים כלכליים.

על מנת לסייע בהתמודדויות אלה המדינה, באמצעות המוסד לביטוח הלאומי, מעניקה תגמול לנפגעי פעולות איבה שהוכיחו כי נגרמה להם נכות. מטרות התגמול הן כאמור לאפשר לנפגעים לחיות בכבוד ובכלל זה לשקם את בריאותם, את חייהם, לרכוש תרופות, להתנייד ולספק את הצרכים החדשים שנכפו על חייהם כתוצאה מהפגיעה.

כידוע, רבים מאלו התובעים תגמולים או קצבה אחרת מהמוסד לביטוח הלאומי מסתייעים בגורמים

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

כגון עורכי דין, רואי חשבון, חברות למיצוי זכויות וכד' לצורך הגשת התביעות ומימוש מלוא זכויותיהם. בחוק הביטוח הלאומי ובחוקים נוספים חלק מתובעי גמלאות שונות מוגנים מלהעביר חלק ניכר מגמלותיהם לצדדים שלישיים שטיפלו בתביעתם על-ידי הגבלת הסכום המותר לתשלום עבור טיפול בתביעה, וזאת לנוכח תכליות הגמלה כפי שפורט לעיל. הגבלות אלה חוקקו בעשור האחרון במסגרת סעיפים 315א-315י לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, סעיף 22א לחוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-1957, וסעיף 10 לחוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול), התשי"ז-1957. במסגרת התיקונים האמורים שערך המחוקק לאורך השנים הושמטו מההגנה נפגעי פעולות האיבה ודומה כי שכר הטרחה שניתן לגבות מהם עבור טיפול בתביעה לא מוגבל.

יודגש כי האגף לסיוע משפטי הפועל במשרד המשפטים אינו מעניק ייצוג בשלבי הטיפול השונים בבקשה, אלא רק כאשר התובע נדרש לפנות לבית הדין לעבודה.

על רקע הצפי כי בשבועות הקרובים מאות ואף אלפי נפגעי פעולות איבה מאירועי השביעי באוקטובר והאירועים שהתרחשו לאחריו יגישו למוסד לביטוח לאומי תביעות להכרה בנכותם, ועל רקע הצפי כי רבים מהם ישתמשו בשירותים של צדדים שלישיים לצורך כך, יש להגן על הגמלאות להן הם זכאים ו"להבטיח כי עיקר הגמלה תגיע לידי מי שזכאי לה".

אין הצדקה להבחין בין גמלת נפגעי פעולות איבה לגמלת נכות כללית, נכות מעבודה או גמלת ניצולי שואה. מדובר בגמלאות הדומות בתכליתן ועל כן מוצדק וראוי לפעול למען השוואת ההגנות בין כלל מקבלי גמלאות ביטוח לאומי.

לא רק שאין הצדקה להבחנה הזו, אלא שאי התייחסות לסוגיה במועד, עלולה להוביל בסבירות גבוהה לכאוס משפטי וציבורי סביבה. כך היה בהקשר של ייצוג ניצולי שואה על-ידי עורכי דין פרטיים בין השנים 2014-2018. מקרה זה אף הגיע לדיון בבג"ץ (ראו בגץ 687/15 ידיד ואחי נ' הכנסת), אולם לא נעצר שם אלא המשיך להסתבך ונדון בערכאות רבות ושונות. התמהמהות המחוקק והימנעותו מהגבלת שכר טרחה של עורכי דין שייצגו ניצולי שואה רבים שנכנסו בבת אחת למעגל מקבלי התגמולים, הובילה לעומס של ממש על המערכת המשפטית ויצרה עוגמת נפש בקרב הלקוחות כמובן, אך גם בקרב עורכי הדין המייצגים.

לפיכך, מוצע לקבוע כי אדם התובע את המוסד לביטוח הלאומי לקבלת תגמולים לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התשי"ל-1970, ישלם שכר טרחת ייצוג בגובה מרבי, בהתאם לשיעורים המפורטים בהצעת החוק ובהתאם להוראות הקבועות כיום בסימן ב'1' לפרק י"ד לחוק הביטוח הלאומי שעניינו הגבלת תשלום בעד טיפול בתביעה.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת ארז מלול וקבוצת חברי כנסת (פ/4093/25).

הצעת החוק זהה לפ/4093/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ז בתמוז התשפ"ד (22.07.2024)